VELKÁ DOBRODRUŽSTVÍ

Za králem Ječmínkem, racky a zlým hejtmanem do Chropyně

GPS souřadnice: 49.3578132, 17.3616888

Praktické informace

Délka trasy: 5 - 7 km

Obtížnost: Lehká trasa po rovince. Ujdou ji všechny děti od 5 let, menší si mohou vzít na pomoc odrážedlo nebo vlézt taťkovi „za krk“. :) Výlet je možné jet s kočárkem, na kole i se psy.

Vzdálenost od Prahy a jak se tam dostat: 260 km ujedete za dvě a půl hodiny. Pojedete po D1 do Brna, pak směr Kroměříž, ale z dálnice odbočíte na Kojetín a pak do Chropyně. Blíž to samozřejmě máte například z Kroměříže (10 km) nebo ze Zlína (35 km).

www.idos.cz

Turistická mapa: Odkaz na mapy.cz

Parkování: Zaparkujte zdarma nedaleko zámku Chropyně. Ideálně poblíž městského úřadu před kostelem nebo na blízkém náměstí Svobody.

Zámek Chropyně https://www.muchropyne.cz/mesto/zajimavosti/zamek/
Otevírací doba:

Květen: sobota - neděle

červen - září: úterý až neděle

říjen: sobota - neděle

Časy prohlídek: 10:00, 11:00, 12:00, 13:00, 14:00, 15:00, 16:00, 17:00

Vstupné
základní: 80 Kč, snížené: 60 Kč, rodinné: 190 Kč
školní skupiny: 30 Kč/žák, pedagogický doprovod zdarma

Otvírací doba: Sledujte aktuální informace na https://www.muchropyne.cz/mesto/zajimavosti/zamek/

Možnost občerstvení: Na náměstí Svobody cukrárna

Nejbližší další výlet od agentury Velká dobrodružství: Kroměříž, Zlín, Tovačov, Holešov, Cimburk, Moravské Toskánsko, Lázně Luhačovice.

Trasu pro vás prošla: Lucie Nachtigallová.

Trasu testovaly kamarádky Anežka, Laura a Jiřina - všechny holčičky ve věku 6 let. Anežka: "Výlet se mi strašně moc líbil a máma mi hned večer musela číst pověst o Ječmínkovi." Laurinka: "Trochu mě bolely nohy, ale ty rybníky byly boží, jak tam řvali racci." Jíra: "Hledali jsme ve studni brýle paní, co ten výlet psala, a viděli jsme je, ale bála jsem se pro ně vlézt."

Popis výletu - Legenda pro rodiče

Milí cestovatelé,

pověst o králi Ječmínkovi, zámek a rybníky – to jsou symboly Chropyně. V minulosti sem návštěvníky lákaly i lázně, ale nedopadlo to s nimi dobře. Zveme vás na krásnou procházku malebnou obcí a lužními lesy. Budeme si vyprávět o raccích, svatém Jiljí, zlém hejtmanovi, ale také o akvaduktech a lužních lesích. Tento výlet si u nás objednal Region Kroměřížsko a proto je ZDARMA! :)

Dopis dětem

Ahoj, kluci a holky,

dnešní cesta za hádankou povede kolem krásného rybníka, kde racci křičí tak, že si budete připadat jako někde u moře ve Skotsku. Odehrává se zde pověst o králi Ječmínkovi a také zde v bažině utonul zlý hejtman.

Stejně jako u našich ostatních výletů jste také k dnešnímu dostali originální mapu s vyznačenou trasou. Pokud půjdete správnou cestou, budete se pozorně rozhlížet, číst texty a poslouchat, co říkají rodiče, jistě splníte všechny úkoly. Umíte-li už psát, doplňte podle uhodnutých slov tajenku a pečlivě ji uschovejte. Vyluštěnou tajenku zasílejte na e-mail: horakova@region-kromerizsko.cz, 1x měsíčně bude vylosován jeden úspěšný luštitel, který obdrží poštou malý dáreček.

Mapa výletu

Doplňovačka

Hurá do výletování a luštění!
Nejprve si musíte pevně utáhnout tkaničky. Pak doplňte do batůžků proviant, protože na trase budete možná i dvě hodiny, takže by vám mohlo pěkně vyhládnout. Teď se můžete pořádně rozhlédnout a vypravit se za prvním hledacím úkolem. Vítejte v Chropyni!

Víte, jak vzniklo jméno obce? Vychází z nářečního výrazu *chrapat* (bouchat, tlouci). Protože hlučnost bývá obecně považována za neslušnost, bylo později vytvořeno lidové úsloví „být v Chropíně na móresech“, což znamená chovat se neslušně.

My však dobře víme, že žádné móresy dělat nebudete, protože jste slušné a hodné děti. :)

Hurá tedy ke žlutému kostelíku.

Kostel sv. Jiljí stojí na místě románského kostela z 13. století, později byl barokně přestavěn. Nejcennějšími ozdobami jsou jednak kazatelna, jednak nádherná křtitelnice zhotovená neznámým mistrem.

Co je křtitelnice? Nádrž či nádoba se svěcenou vodou, kterou je člověk pokřtěn. Křtem se stává křesťanem. Možná to znáte z pohádek, kdy kněz miminko pokape v kostele vodou a miminko se rozeřve. :) Nebo jste možná na nějakých křtinách s rodiči byli. Bývá to velká sláva, jsou přítomni také kmotr nebo kmotřička, tedy lidé, kteří by se o děťátko postarali, kdyby se něco stalo jeho rodičům. Neplést se sudičkami. Ty bývají v pohádkách. Tři sudičky měla třeba princezna Růženka. Vzpomenete si, co jí předpověděly? Jaký osud Růžence přiřkly?

Chropyňská křtitelnice zachycuje biblický výjev křtu Ježíše sv. Janem Křtitelem. Jejich sochy jsou v životní velikosti. Vidíte je?

Nyní se podívejte na sochy sv. Cyrila, sv. Metoděje a Ježíše před kostelem.

1. Co drží muž napravo v ruce?
O věrozvěstech si dnes povídat nebudeme. Pokud vás zajímá jejich osud, vydejte se na výlet s tajenkou do Velehradu. Vše se dozvíte a není to odsud zase až tak daleko. :)

Kostel sv. Jiljí nese jméno opata, který podle legendy přišel jako **poustevník z Řecka až do Francie**, kde se v údolí řeky Rhôny usadil v jeskyni hluboko v lesích. Živil se mlékem laně, která ho každý den navštěvovala. Jednoho dne královští lovci laň pronásledovali, chtěli ji ulovit. Králi se to podařilo přímo před jeskyní, kde poutník žil. Vystřelil a omylem zasáhl šípem Jiljího. Na oltářním obraze v kostele je světec znázorněn, jak v kutně klečí s rozepjatýma rukama před jeskyní. Za ním vidíme laň, vpravo skalku s křížem a otevřenou knihou a také opatské roucho s berlou.

Svatý Jiljí je v našich historických pramenech uctíván jako patron myslivců, lovců, žebráků a kojících žen. Také jako ochránce lesů. Často bývá vyobrazen se šípem v ruce, noze či hrudi.

Troufli byste si odhadnout, jak je kostel vysoký? Zkuste… Kdo si tipne nejblíže skutečnosti?

Kostel je 25 metrů dlouhý a 10 metrů široký. Věž ční do výšky 16 metrů. Máme tady někoho tak vysokého? Co kdyby se děti postavily mamince na ramena. A pak všichni tatínkovi… Dosáhli byste společně až na strop? :)

Projdeme kolem pomníku, který připomíná pozemkovou reformu z roku 1923. Tehdy se přerozdělovala zemědělská půda. A to dost nespravedlivě. Byla zabírána hlavně německým a maďarským obyvatelům. Míříme k zámku.

Dokážete přečíst datum na pomníku, i když je jedno písmenko latinsky? Dokázali by rodiče vyluštit celý latinsky psaný letopočet? My si počkáme… My máme času dost. :)

Zámek postavený duchu manýrismu počátkem 17. století je dvoupatrová budova s věží. Jedno zámecké křídlo s podloubím je spravováno městem Chropyně. Není to ovšem křídlo s peřím, ale křídlo jako část budovy. :)

Se zámkem je také spojena slavná pověst o hanáckém králi Ječmínkovi. O té si však budeme povídat v jiné části výletu.

Před zámkem stojí krásný strom. Poznáte, o který druh jde?

Platany jsou mimořádně zajímavé, mají neobvyklou barvu i strukturu kůry. V městských parcích i alejích podél silnic se objevují stále častěji. Jsou totiž odolné vůči znečištění ovzduší. Obrovský strom s velmi rozložitou korunou může dorůst až do výšky 45 metrů a dožít se až několika set let. Listy se podobají javorovým, jsou ale silnější. Platan také kvete, i když hodně nenápadně. Květy jsou kulaté, později se z nich stanou ježaté pichlavé kuličky. Kůra je pestrá. Skládá se ze zelenožlutých, bělomodrých a hnědých plátů. Borka se neustále odlupuje. Kmen se díky tomu malebně skvrnitě vybarvuje. Hrají na něm odstíny šedé, zelené, krémové a hnědé. Nejvíce platanů pohromadě viděla autorka tohoto textu v italském Římě. Tam jsou jich tisíce…

Jdeme se podívat ke studni. Všichni pozdravíme sluneční brýle, které tam autorce textu spadly, když zkoumala hloubku. :) „Nazdar, brýle, doufáme, že si užíváte tmy!!!

Podívejte se na kamenný erb nad vchodem. Jsou na něm tři erby a meč, který v půlce překrývá jeden královský předmět.

2. Co je to za předmět?

Na zámku s krásnými interiéry jsou vystaveny zbraně z třicetileté a následných tureckých válek a památník hudebního skladatele a ředitele Národního divadla Emila Axmana. V prvním patře najdete *Rytířský* a *Ječmínkův sál*, v přilehlých místnostech jsou zachyceny dějiny Chropyně počínaje pravěkem. Nechybí ani historie místního zemědělství, rybníkářství a lidové kultury. Každý rok se v hlavní sezóně na zámku pořádá jiná tematická výstava.

V blízkosti zámku se nachází národní přírodní památka – Chropyňský rybník. Právě k němu míříme. Napojíme se zde na naučnou stezku Chropyně, takže se už neztratíme.
Máme tady další kamenný kříž. Co na něm vidíte? Kdo ho nechal obnovit a v kterém roce? Kdo se v té době narodil? Maminka? Všimněte si zlaté číše. Viděli jste ji už na předchozím kříži a uvidíte ji dnes ještě mnohokrát. Co v ní je? Poznáte ovoce?

Chropyňský rybník se nachází v Hormoravském úvalu, což je nejstarší rezervace na Kroměřížsku. Proč je rybník chráněný? Roste tu silně ohrožená kotvice plovoucí (vodní rostlina). Také je to významná ornitologická lokalita, protože zde hnízdí kolonie racka chechtavého.

Víte, co je ornitologie? Nauka o ptácích.

Znáte nějaké? Vidíte nějaké zrovna teď? Nebojte, však uvidíte. A hlavně uslyšíte!

O kousek dál můžete navštívit ornitologickou pozorovatelnu. Stačí ujít pár desítek metrů doprava. Ale potichoučku jako myšky! Vydržíte mít zavřené pusinky?

Pozorovatelna byla vybudována na jaře 2015. Jde o stavbu z dubového a modřínového dřeva. Je otevřena zdarma od 1.4. do 31.10. mezi 7. a 20. hodinou, v zimě od listopadu do března pak od 8. do 17. hodiny. Potmě bychom tam stejně nic neviděli a alespoň se tady po nocích nebudou scházet ti, kteří stejně ani nic pozorovat nechtějí.Vysoká je asi 7 metrů a má 15 schodů. Můžete zde pozorovat až 135 druhů ptáků (potápky, volavky, slavíky, zrzohlávky, a hlavně racky).

Vracíme se na naučnou stezku. Rybník obcházíme tak, že ho máme po pravé ruce. Stezka a její tabule nás seznamují s hanáckou lužní krajinou a jejími obyvateli. Na 12 informačních tabulích se mimo jiné píše, že je stezka dlouhá 3,5 km. Dle našeho měření je však podstatně delší (asi 6 km). Ale nebojte, kdyby nožky bolely, dá se v jednom místě zkrátit. :)

Procházíme kolem zahrádkářské kolonie. Těch dnes potkáme několik. Přejdeme můstek a odbočíme doprava. Stále se držíme rybníka a rákosí. Rákos vypadá jako tráva, dorůstá do výšky **1,5 metru**. Vytváří husté porosty. Má duté, článkované stéblo s kolínky, ze kterých vyrůstají **modrozelené listy**. Daří se mu na slunných místech nebo v polostínu. Libuje si ve vlhkých půdách bohatých na živiny. Výborné jsou stojaté nebo mírně tekoucí vody či stanoviště s vysokou hladinou podzemní vody. Rákosové porosty fungují jako rostlinná čistička vod a domov různých druhů ptáků. Proto je ho zde tolik.

Také zde roste kosatec. Asi ho znáte. Zastavte se u naučné tabule číslo 3 a…

3. Napište, jak se kosatec řekne latinsky.

Cestou potkáme hned dva altánky, kde si můžete dát svačinku. I když ještě nejsme ani v půlce výletu! Ale je tady dětské hřiště, takže je nám jasné, že asi bude pauzička.

O přestávce je třeba něco zjistit. Najděte další naučnou tabuli a vyhledejte znak Chropyně. Jsou na něm dvě zvířátka. Zapamatujte si, která to jsou.

Pokračujeme dál cestou kolem rybníka.

Kdo slyšel smích racka? Kdo ho pozná?

Racek chechtavý patří se svou délkou kolem 35 cm a hmotností kolem 300 gramů k malým druhům racků. Je velký asi jako holub. Má oranžové až červené nohy, bílé břicho, ocas a hrdlo. Křídla svrchu světle šedá, většinou s černými konci. V zimě má racek bílou i hlavu. Zbude mu černá skvrna za okem. V létě je pro něj typické čokoládově hnědé opeření na hlavě, které s příchodem zimy pomalu mizí. Baští nejraději hmyz a rybičky.

Co nejraději baštíte vy? Taky rybičky? Třeba lososa? Nebo kapra o Vánocích? My o Vánocích kapra míváme, ale nikdo ho nejí. Tak maminka tajně v troubě upeče krůtu a po pohádce se „napucneme“. :)

Racci hnízdí v koloniích, často i značně velkých (až několik tisíc párů). Bývají především u rybníků se zarostlými břehy nebo slepých říčních ramen a v bažinách. Hnízda jsou v trávě na zemi nebo v mělké vodě. Od dubna do července snesou samice vejce, obvykle tak 3. Oba rodiče na nich střídavě sedí 23 až 26 dní. Mláďata setrvají po vylíhnutí asi 10 dní v hnízdě. Pak ho opustí a ukrývají se v okolí. Někdy se desítky mláďat shluknou do tzv. školek.

Kdo chodí do školky? Máte tam racky? A chechtáte se? :)

Tipli byste si, kolika let se racci dožívají? Nejvyšší prokázaný věk je 32 let! To nás překvapilo...

Pozor, ať v těchto místech nezakopnete o kmeny, které tady leží. Všimněte si, jak jsou okousané do špičky. Neohlodali je hladoví lesníci ani rybáři, ale bobři!

Bobři se obvykle nevzdalují od vody dále než 15 až 20 m. Při pouhém náznaku nebezpečí mizí pod hladinou, kde se cítí bezpečně. Mají velmi ostré řezáky a silné čelistní svaly, kterými se dokážou úspěšně bránit. A kácet! U nás s tím začínají s prvními mrazíky, kdy typickým způsobem okusují pobřežní dřeviny. Dokážou porazit i stromy s průměrem kmene přes 60 cm. Větve jim slouží jako potrava a materiál při stavbě hrází. Jsou aktivní celou zimu, neupadají do zimního spánku. Na jednu stranu jsou chránění, na druhou velcí škůdci.

Jsme u dalšího kříže. Zase ta číše s hroznovým vínem. Vidíte bunkr pro děti na stromě? Ten je! My máme bunkry rádi. A vy? Jaké poklady v nich máte schované? Čokoládičku? Nebo spíš tajné vzkazy?

Podívejte se na kříž z druhé strany. Všimněte si, jaké I/Y je napsáno ve slově Chropyně. :)

Nás ale zajímá nápis na podstavci.

4. Opište předposlední slovo.
(pokud je ve slově písmeno CH, napište ho do dvou políček)

Konečně taky přes velký Chropyňský rybník vidíme břeh, z něj zámek, ostrůvek a také spoustu racků, jejich chechtání nás celou procházku provází. Stále jdeme podél rybníka. Nalevo vidíme Malý chropyňský rybník a za ním další chatovou oblast. Zhruba v půlce délky rybníka odbočíme doleva. Nejdříve musíme minout boudu napravo, lodičku, naučnou tabuli č. 5, zahrádku se stovkami keramických zvířátek u velkého stromu s modrou turistickou značkou, ... A můžeme zahnout!

Jdeme vlevo. Na pravé straně sotva můžeme vidět opravdu velmi obrostlou chatku, kde snad všichni usnuli na 100 let a je obrostlá jako zámek z jedné známé pohádky. Musíte opravdu dobře koukat, abyste ji vůbec viděli. V této pohádce se princezna píchla o trní.

5. Jak se jmenovala princezna?

Hned za chatičkami je mostek přes Mlýnský náhon. Jdeme kolem úlů a vkročíme do lužního lesa. V horkém počasí je tady příjemný chládek. Nakonec se dostaneme k dřevěné lávce, díky které překročíme umělý kanál Malou Bečvu. Po lávce opatrně! Hlavně neskákejte a nenahýbejte se. Je to trošku dobrodružství! Řeka teče pomalu lužním lesem. Koryto se

zařezává do měkkého terénu, je velmi členité a tvoří řadu zákrutů. Hloubka místy dosahuje až tří metrů. Žijí zde třeba kapr obecný, lín obecný, sumec velký, štika obecná, candát obecný, cejn velký, ale také úhoř říční a amur bílý.

Štika a vydra… Kdypak jsme už o nich mluvili? Vzpomenete si, co mají společného s městem?

Když se dobře rozhlédneme, uvidíme kolem sebe lužní les. Co to ale vlastně je? Podmáčený les, kterým teče potok, řeka či říčka, jejichž vody pravidelně zaplavují okolí. Je zde vysoká hladina podzemní vody. V důsledku těchto jevů je v půdě nedostatek kyslíku, a tak dochází k typickým chemickým procesům. Vznikají sloučeniny, které dávají půdě modré zbarvení a zvláštní zápach. Cítíte něco? Nemáte mokro v botičkách? Nevidíte mezi stromy víly? Přesně tohle je totiž jejich území. Tento dříve běžný biotop skoro úplně vymizel. Toky spoutala kamenná a betonová koryta, takže měly vody s rozléváním do lesů utrum.

Pokračujeme docela dlouho až k hlavní silnici. Říčku máme po pravé ruce. Konečně čas povyprávět o éterických pohádkových postavách.

Víla – též rusalka, divoženka, čarodějnice nebo bosorka – je nadpřirozená bytost ženského pohlaví. V různých podobách na ni narážíme už od antických dob. Samotný výraz víla je slovanský. Jinde mají nixy (u Germánů), sidhe (u Keltů) či nymfy (u Řeků). Podobnými bytostmi jsou mořské panny. Ve středověku se pro ně používalo starofrancouzské slovo fae, z nějž vychází dnešní anglické fairy.
Jak vidno, rozlišujeme řadů druhů víl. Velmi populární a hojně rozšířené jsou víly lesní (časté je i označení žínky), které obvykle žijí ve stromech. Jsou popisované jako krásné průsvitné dívky v lehkých šatech se zlatými či rusými vlasy. Právě v nich je skryta jejich čarovná moc. Umí se měnit v různá zvířata. Například v koně, vlka, sokola či labuť. Vyznají se v léčení a věštění. Vyjíždějí na výlety na koni či jelenovi, tančí, zpívají. Zjevují se, když padá rosa, nebo při duze. Vodní víly jsou často označovány jako rusalky. Obývají prameny, řeky a jezera, mají tedy blízko k vodníkům. Jejich vlasy musejí být vždy mokré. Jinak rusalky zemřou… Rozčesáváním vlasů mohou způsobit povodeň.
Existují také zlé víly – judy nebo jezinky. Narazíte na ně u vod či v lesích. Topí a svádějí z cest. Na Slovensku jim říkají bosorky. Divoženky či divé ženy jsou ošklivé a neupravené víly. Čas si krátí krádežemi lidských dětí, místo nichž nastrkují svoje. Pokud bydlí v jeskyních, jsou to jeskyňky.

Znáte pohádku o jeskyňkách? Jak volal Smolíček Pacholíček na jelena?

„Za hory, za doly,
mé zlaté parohy,
kde se pasou?
Smolíčka pacholíčka
jeskyňky nesou!“

Tak to bylo vyprávění o vílách. Aspoň nám cesta hezky ubíhá.

Hlavní cestu opatrně přejdeme. Stále jdeme podél toku tak, že ho máme po pravé straně. Z mostu se můžeme podívat na krásnou výzdobu u říčky pod jedním domem. Dokážete vyjmenovat, co všechno se tam nachází?

Obloukem se vracíme do Chropyně. Vidíte někde nějaké obilí? Třeba ječmen? Kdo ví, proč se ptáme? :) O přírodě jsme si vyprávěli dlouho, proto je na čase říct si pověst **o Ječmínkovi**. Je velmi známá a místní lidé jsou na ni pyšní. Jak tedy pověst vznikla? A kdy? Zapátrejme v historii.
První zmínka o Chropyni pochází z roku 1261. Tehdejší osadu získal cisterciácký klášter Smilheim ve Vizovicích a často ji pak pronajímal. Na jedno století se v ní usadili Ludanicové z Uher. Právě s nimi mohla přijít do Chropyně pověst o Ječmínkovi. Byla dokonce spojována s první vládnoucí dynastií v Uhrách – Arpádovci. Maďarské slovo „arpá“ znamená ječmen a zakladatel tohoto rodu se údajně v ječmenném poli narodil. Ha, tak tady je ten ječmen…

Ludanicové přišli do Chropyně koncem 15. století a jejich přítomnost Chropyni hodně pomohla.

Nejvíce ji pozvedl Václav Ludanic. Jako moravský zemský hejtman nechal v roce 1535 Chropyni králem Ferdinandem I. povýšit na městečko. Do znaku dostalo vydru držící v tlamě ulovenou štiku. Na povýšení měla velkou zásluhu také škola Jednoty bratrské, v níž se vyučovalo „móresům“, tedy slušnému chování. Založil ji Václav Ludanic. Stejně jako 14 rybníků, pivovar, mlýn či pilu. Chropyně získala řadu privilegií a práv.
Vraťme se však k pověsti. Ne každý panovník ze šlechtického rodu bývá šlechetný. Tomu z pověsti sláva a moc stouply do

hlavy. Začal zvát hosty a pořádat velké a drahé hostiny. Jeho ženě, která čekala dítě, se to nelíbilo. Prosila ho, aby se začal chovat jako dříve. Choť ji vyhnal. Při útěku před biřici se schovala v ječném poli, kde se jí narodil synek. Našly je místní ženy, vzaly je do vsi a podle místa, kde se chlapec narodil, ho pojmenovaly Ječmínek. Když se mocipán o události dozvěděl, dal ženu i dítě odvézt daleko od domova. Až po čase si uvědomil, co provedl, ale ženu ani syna už nenašel. Požádal o radu poustevníka. Ten mu řekl: „Věz, že až bude zemi moravské nejhůře, Ječmínek přijde s mocí velikou a pomůže lidu svému. Ty jdi a kaj se!' Markrabě se vrátil do hradu. Cítil se sám jako kůl v plotě a ze zoufalství se vrhl do zámecké studny. Podle této pověsti lidé v Chropyni na Ječmínka čekají dodnes. Asi ještě nebylo nejhůře. Pro případ, že by se objevil, je v zámku v Ječmínkově sále stále prostřeno.

Tak třeba jednou Ječmínek dorazí a v zádech bude mít blanické rytíře i se svatým Václavem! :)

Jaké znáte druhy obilí? Jak se jmenuje to s velkým žlutým klasem?

6. Jak se jmenuje obilovina, ze které se dělá popcorn?

Pozor, pozor! Neztraťte se.

Hned za naučnou tabulí č. 9. musíme na konci tok obejít a pokračovat proti proudu na druhé straně. Nezapomeňte, abyste se neztratili jako my. :)

Zase chaty a chatky. Pak mostek a za ním už uvidíme rybník. Na kynologické cvičiště neodbočujeme.

Přicházíme k akvaduktu. Víte, co to je? Mostní vodní kanál. Prostě most plný tekoucí vody. Třeba přes údolí, do kterého by jinak voda stekla, čímž by se nedostala tam, kam ji lidé chtějí dovést.

Nejkrásnější akvadukty viděla autorka tohoto textu, když žila ve Španělsku. Třeba ty v Ávile nebo Segovii jsou snad nejkrásnější na světě. Třeba se tam také někdy podíváte a vzpomenete si… Na Chropyni! :) Důležité je zapamatovat si, že akvadukt je most, který vede vodu.

Co by asi mohl být viadukt? Po něm se přece jezdí! *Aqua* je voda, *via* cesta. :)

Hezký vodní most – spíše můstek – se nachází v blízkosti rybích sádek u rybníka Hejtman. V Chropyni se mu lidově říká **Koryto.** Pod tímto názvem ho objevíte ve vyhledávačích jako technickou památku. Koryto je betonový mimoúrovňový kanál, kterým protéká mlýnský náhon přivádějící vodu z Malé Bečvy.

Je asi 10 metrů napravo od rybníka.

Překročíme **potok Svodnice**. V 16. století byl při zakládání rybníků v okolí Chropyně využit jako jeden ze zdrojů vody. Když však po třicetileté válce došlo k úpadku rybničního hospodářství, byl největší rybník Hejtman napouštěn jen v některých letech. Definitivně vzal za své v roce 1792, kdy byly s výjimkou Zámeckého zrušeny úplně všechny rybníky na kroměřížském arcibiskupském panství. Svodnice poté patrně volně ústila na dno bývalého rybníka a způsobovala podmáčení přilehlých pozemků a okolních polí. Přibývalo tak půdy, na níž zůstávaly stát dešťová i spodní voda. K nápravě došlo až za dob fungování cukrovaru, kdy se kvůli pěstování řepy musela okolní pole odvodnit.

Pokud vás bolí nožičky, můžete nyní odbočit doprava do ulice Haltýře, která vás přivede na náměstí a k autu. Doporučujeme však trasu si ještě o kousek prodloužit a projít se kolem rybníka až k Zářičským loukám. Poslední otázka na vás stejně čeká na náměstí, takže o ni nepřijedete, ať se rozhodnete jakkoli. :)

Vítá vás skromný zbytek kdysi více než stohektarového **rybníka Hejtman.** Jdeme podél břehu tak, že ho máme po levé ruce. Jeho rozloha kdysi činila 940 měřic (1 měřice je zhruba 1900 m čtverečních). V listinách je o něm zmínka již roku 1507. V 17. století se do Hejtmana pouštělo 600 kop kapříků. Pro vaši představu: Kopa označuje číslovku 60. Tedy kopa vajec je 60 vajec. Kolik kaprů tedy vysadili? Rovnice o jedné neznámé… Kdopak ji spočítá? :)

V roce 1637 z Hejtmana vylovili 402 kop kaprů, 48 štik a několik desítek kop drobných ryb.

Říká se, že hladina kdysi sloužila zámeckému panstvu také ke krácení dlouhých chvil projížďkami na lodičkách.

Louky Hejtman se nacházejí na dně stejnojmenného rybníka, ze kterého zbyla jen část. Počátkem 20. století byla plocha zaniklého dna upravena. Soustava kanálů umožňovala dle potřeby zavlažování i odvodňování luk, které bývaly využívány hospodářsky. Když se v roce 1911 prohlubovalo při regulaci řečiště Vlkošské svodnice, narazili dělníci na mnoho starých,

zčernalých, zuhelnatělých, ale přesto zachovalých dubových kmenů. Možná kdyby se ještě počkalo pár milionů let, vzniklo by zde naleziště černého uhlí! :)

Koncem třicátých let minulého století továrník Břetislav Barták z Koryčan hledal ložiska ropy. Několik let prováděl hlubinné vrty právě v místech, kudy procházíte. Pramen, který nakonec z hlubin země vytryskl, se ropě ani v nejmenším nepodobal. Byla to teplá voda. Továrník Barták vytušil, že není obyčejná, a nechal udělat rozbor. Výsledky ukázaly, že je voda léčivá. Kromě minerálních solí byla bohatá na jód, plynný metan a další důležité prvky. A to v takové míře, že byl chropyňský pramen jediný svého druhu v Evropě. Břetislav Barták chtěl vyzkoušet jeho účinky, a tak postavil u pramene dřevěnou koupelnu. To bylo v roce 1944. Potvrdilo se, že voda léčí revmatismus a řadu dalších nemocí. Plnohodnotně vybavený objekt s kapacitou až 300 pacientů denně byl otevřen v červnu 1947. Zájem byl sice obrovský, do Chropyně jezdili i pacienti ze zahraničí, jenomže kapacita zařízení nestačila. Tehdejší vedení usoudilo, že lázně nemají odpovídající technické zázemí, a zavřelo je. Jak šel čas, střídavě se otvíraly, rekonstruovaly a zase zavíraly. Poslední ranou byla povodeň v roce 1997. Zatím se koupele nepodařilo obnovit.

Velká škoda! Mohli jsme smočit a „osvěžit“ znavený pohybový aparát. :)

Pohybujeme se na území další přírodní památky – Zářičské louky. Žije zde mnoho druhů motýlů modráska bahenního a ohniváčka černočárného. Možná tu někde poletuje motýl Emanuel a tančí Maková panenka. Znáte?

I zde se kdysi rozléhal rybník Hejtman. Než dojdeme do cíle cesty, vnucuje se proto ještě jedna pověst – o hejtmanovi, který dal rybníku jméno.

V místech, kde se kdysi rozlévaly vody rozsáhlého rybníka, zůstaly močály a bahniska. Zarostly travou, nad jejímiž stvoly za nocí blikotala vábivá světélka. Leckterého pocestného svedla z cesty a přilákala k nebezpečným místům. Nejčastěji se vyprávělo o rakouském důstojníkovi z kroměřížské posádky, který ve smrdutém bublajícím bahně nalezl smrt i s koněm. Stalo se to tak: Vojáci z kroměřížské posádky vyrazili na cvičení. Velitelem byl hejtman Ritter von Priffer, domýšlivý šlechtic, který se domníval, že je neomylný. Přitáhli ke krásné velké louce. Velitel rozhodl, že budou vojenské umění trénovat právě zde. Vojáci jako by běžící do útoku se však uprostřed louky najednou zastavili. Rozčilený hejtman se za nimi s křikem vztekle tryskem rozjel koni. Najednou oř stanul na místě, jako by ho zapíchli do kaše. Velitel mu přeletěl přes hlavu přímo do bažiny. Štíhlé koňské nohy se rychle nořily do bahna, bahnitá břečka jako by přímo táhla pružné tělo do svého smrtícího objetí… Za vraníkem se zavřela hladina. Nejinak se vedlo hejtmanovi. Házel sebou, bránil se, ale zapadal čím dál hlouběji. I jemu se stala bahnitá louka hrobem.

Trošku smutná pověst na závěr. Na druhou stranu… Kdo ví? Třeba se z hejtmana také jednou stane uhlí a bude užitečný. :)

Za prvním mostem a cedulí bez výplně odbočíme doprava. Pěšinka nás stočí zpátky do města. Vstoupíme do ulice **Tovačovská**, odvede nás až na **náměstí Svobody**. Má tvar předlouhé nudle (300 m × 50 m) a téměř celou jeho plochu vyplňuje na dvě části rozdělený park.

V dřívějších dobách město ohrožovaly požáry. Tehdejší selské domy měly střechy pokryté doškem či šindelem a patřily k nim dřevěné přístavby. Velké požáry postihly Chropyni v letech 1811, 1851, 1855, 1859, 1871, 1875, 1878 a zřejmě i jindy. Není se tedy co divit, že domy v centrální části obce – zvláště na náměstí – neustále měnily tvář. Nynější vzhled získaly většinou na konci 19. století, kdy se v důsledku protipožárních opatření začalo nebezpečí ohně zmenšovat. Ubývalo doškových a šindelových střech, upřednostňovala se pevná břidlicová krytina. Dřevěné štíty nahradily cihlové.

Půjdeme parkem. Při procházce narazíme na bustu Františka Palackého, který se stal čestným občanem chropyňským. A také na pomník padlým.

Nás zajímá Palacký. Zjistěte, v kterém roce byl pomník vybudován (zajímá nás první rok).

7. Opište poslední písmeno z letopočtu.

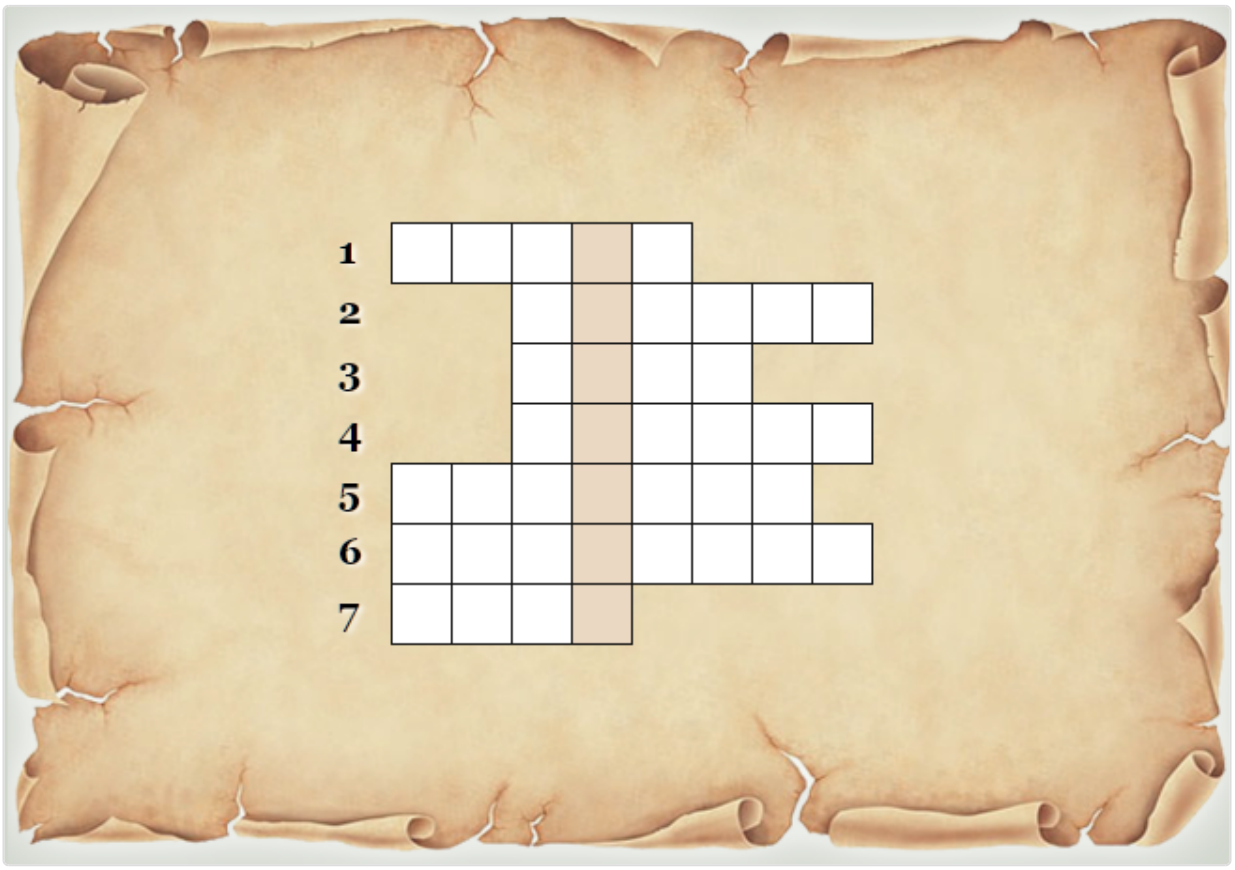
Je tady konec! Z tajenky na vás kouká opravdu divné slovo. Nebojte se, máte ho správně. Jde o latinské pojmenování ječmene. Vyluštěnou tajenku zasílejte na e-mail: **horakova@region-kromerizsko.cz**, 1x měsíčně bude vylosován jeden úspěšný luštitel, který obdrží poštou malý dáreček.

Doufáme, že se vám výlet s tajenkou líbil, přejeme šťastnou cestu a těšíme se zase někdy na našich tajenkových trasách na viděnou! :)

V textu byly mimo jiné použity informace z webu www.muchropyne.eu, za které děkujeme.

Otázky k tajence

1. **Co drží muž napravo v ruce?**
2. **Co je to za předmět?**
3. **Napište, jak se kosatec řekne latinsky.**
4. **Opište předposlední slovo.**
5. **Jak se jmenovala princezna?**
6. **Jak se jmenuje obilovina, ze které se dělá popcorn?**
7. **Opište poslední písmeno z letopočtu.**

A co můžete vyhrát?

Tajenku posílejte na e-mail **veldo@veldo.cz**. Můžete ji také poslat ve zprávě na náš Facebook "Velká dobrodružství". Každý měsíc vylosujeme jednoho z výletníků, kterému pošleme našeho **Lumpardíka z podhradí**. Vždy připojte celé jméno, adresu a také kód výletu.

Výlet stažen z www.veldo.cz | © Velká dobrodružství

Vytvořeno: 06.11.2026 20:27